

KIRJALLISUUDEN TARKASTELUA

DAEDALUS, *Journal of The American Academy of Arts and Sciences*,
Winter 1968, STUDENTS AND POLITICS

Ylioppilaiden poliittiset aktiivisuudenosoitukset eri muodoissaan ovat saaneet runsaasti huomiota osakseen maailman sanomalehdistössä kuluvan vuosikymmenen aikana. Opiskelijoiden aktiivisuus yliopistoa koskevissa sekä myös yliopiston ulkopuoliseen maailmaan liittyvissä asioissa on tosin yhtä vanhaa kuin yliopisto itse. Mutta tämän aktiivisuuden vaikutus julkisiin ongelmanasetteluihin ja viranomaisiin on saavuttanut uudenlaista kantavuutta ja merkitystä. Liikehdintä on herättänyt myös yhteiskuntatieteilijöiden kiinnostuksen, joskin tutkimusaiheena ylioppilaat ja politiikka on uusi: sitä koskeva tieteellinen tutkimus oli melkein tuntematonta vuosikymmen sitten. Esiteltävän DAEDALUS-sarjan julkaisu »STUDENTS AND POLITICS» on syntynyt Puerto Ricossa 1967 pidetyn samaa aihetta käsitelleen konferenssin esitysten pohjalta. Julkaisu sisältää 15 artikkelia, jotka käsittelevät ylioppilaspolitiikkaa ja -liikkeitä eri puolilla maailmaa.

Nykypäivän teollistuneissa maissa ylioppilaspolitiikan yleispiirteenä on ollut ideologisuuden väheneminen sodan jälkeen 30-lukuun verrattuna. Tilalle on tullut pragmaattisuus sekä kannan ottaminen kulloinkin esilletuleviin yksittäisiin erityiskysymyksiin. Samoin sukupolvien keskeiset sekä yliopiston ja yhteiskunnan väliset ristiriidat ovat tulleet luonteeltaan normatiivisiksi, keinoihin kohdistuviksi. Sitä vastoin monissa kehitysmaissa ylioppilaspolitiikassa korostuvat voimakkaasti ideologisuus sekä myös nationalismi, mikä heijastaa yhteiskunnassa vallitsevia jyrkkiä arvostirriitä. Poliittisten instituutioiden epävakaisuus sekä tietoisuus oman kansan puutteista johtaviin teollisuusmaihin verrattuna saattavat voimistaa yhteiskunnan muuttamis halua ja aktivoida myös ylioppilaspolitiikkaa.

Teoksen käsittelemistä maista Pohjois-Afrikan valtiot Marokko, Tunisia ja Algeria antavat mielenkiintoisen kuvan ylioppilasliikkeiden roolista kehitysmaissa. Marokossa ylioppilaat ovat vähiten voineet myötävaikuttaa kansallisen itsenäisyyden saavuttamiseen. Se on valtioista myös feodaalisin, ja opiskelijat ovat mahdollisia historiallisen muutoksen välittäjiä. Täällä jäsenyys ylioppilasunionissa enemmän kuin mikään muu tekijä on yhteydessä poliittiseen kiinnostukseen, radikaalisiin asenteisiin ja tuleviin poliittisiin etenemismahdollisuuksiin. Sitä vastoin Tunisiassa ja Algeriassa sosiaalinen

vallankumous on jo suoritettu, eivätkä ylioppilaat muodosta eristynyttä kerrostumaa, jonka päätarkoitus on radikaalisen vallankumouksen aikaansaaminen. Ylioppilasunioneista on tullut kenttä, jossa pidetään yllä eliitin ja opiskelijain välisiä yhteyksiä. Siten ne omalta osaltaan sosiaalistavat poliittisesti kunnianhimoisia vallitsevaan, pääasiallisesti yksipuolueiseen poliittiseen järjestelmään.

Toisen mielenkiintoisen ryhmän muodostavat latinalaisen Amerikan maat. Niissä ylioppilasaktiivisuuden alkuna on ollut usein omien etujen puolustaminen kansallisen politiikan areenalla sekä yliopisto-opetuksen jäykän auktoriteettisuuden ja epätarkoituksenmukaisuuden vastustaminen. Tästä on ollut kuitenkin lyhyt askel sekaantua ei-yliopistollisiin kysymyksiin. Ylioppilaiden viehtymys politiikkaan on siirtynyt perintönä opiskelijapolvelta toiselle erityisen ylioppilas-alakulttuurin välityksellä. Ylioppilaat haluavat, että heidän poliittiset toimensa otetaan vakavasti ja etsivät välitöntä toimintaa sekä kertakaikkisia ratkaisuja sosiaalis-taloudellisiin ongelmiin. Tyypillisenä piirteenä on ollut ideologisten liikkeiden suuri vetovoima; tarjoavathan ne viitekehysten, jossa on vastaus kaikkiin ongelmiin. Eniten ylioppilasaktivisteja ovat kiinnostaneet uudistushenkiset, perinteelliselle poliittiselle järjestelmälle vihamieliset puolueet. Usein hajottavasta vaikutuksestaan huolimatta ylioppilaspolitiikan erittäin tärkeänä tehtävänä on ollut hankkia johtajia kansakunnan rakentamisprosessiin.

Manner-Euroopan tämän päivän ylioppilasliikkeistä pienet, hyvinorganisoidut ammattiyhdistysmäiset liikkeet ovat olleet tehokkaimpia ylioppilasjoukkojen mobilisoimisessa. Sitävastoin puolueiden ja kirkon piirissä toimivat tai erilaiset perinnettä korostavat fraternaaliset ylioppilasjärjestöt eivät ole kyenneet samassa määrin herättämään ja saamaan opiskelijoita liikkeelle.

Tyypillisiä ylioppilasammattiyhdistysliikkeitä ovat Sozialistisch Deutsche Studentenbund (SDS) ja erityisesti Union Nationale des Étudiants de France (UNEF). Kutsumalla ylioppilaita aktiivisesti osallistumaan poliittiseen elämään ne pyrkivät yliopiston ja yhteiskunnan rakenteen uudelleen muovaamiseen. Vaatimukset opiskelijapalkasta, osallistumisesta yliopiston ja maan politiikan hallintoon ovat konkreettisia esimerkkejä ylioppilaiden roolin muutosyrityksistä. Tällainen rooli-hakuinen (role-seeking) liike, joka on saanut joukot liikkeelle, voi saavuttaa jossain määrin myös yhteiskunnan perinteellisten ryhmien kannatusta. Tapahtumat Ranskassa Algerian sodan vastaisen kampanjan aikana, Hollannissa protestit opiskelijastipendien rajoittamista vastaan ja viimeaikaiset kapinat ja mielenosoitukset Saksassa ja Ranskassa ovat hyviä esimerkkejä. Huolimatta kyvystään johtaa ylioppilasjoukkoja roolihakuisen liikkeen on vaikea säilyttää kannatustaan, elleivät poliittiset olosuhteet luo laajaa mielenkiintoa herättäviä kiistakysymyksiä.

Poliittisesti riippumattoman Labour-liikkeen olemassaolo sekä tärkeimmässä ylioppilasorganisaatiossa NUS:ssa (The National Union of Students)

heijastuva englantilainen yliopistoihanne ovat pitäneet Englannin ylioppilaspolitiikan konservatiivisena ja maltillisena. Parakaikua kuitenkin myös siihen on leviämässä radikalismien aalto manner-Euroopan esimerkin mukaisesti. Viimeaikaiset muutokset yliopiston ja opiskelijoiden asemassa ja labour-hallituksen »perinteellinen kaavoihin mukautuminen» ovat alkaneet herättää opiskelijoiden keskuudessa tyytymättömyyttä »järjestelmää» kohtaan. Labour-, liberaali- ja kommunistiopiskelijoiden v. 1967 muodostama kansainrintama Radical Student Alliance (RSA) on alkanut voimakkaasti arvostella vanhoillista NUS:ia sekä labour-hallitusta. Konfliktit yliopistoauktoriteettien kanssa muodostavat Englannissakin osan koko sosiaalisen järjestelmän legitimitä koskevasta kysymyksestä.

Yhdysvalloissa ei ole ollut radikaalia tai muunlaista ylioppilaspoliittista perinnettä, joten 60-luvun opiskelija-aktivismin saama laaja julkinen huomio on ymmärrettävää. Keskeistä osaa on esittänyt ns. New Left, uusi vasemmisto, useista eri ryhmistä koostuva »liike», jonka kannattajia yhdistää käsitys amerikkalaisen yhteiskunnan radikaalisen uudistamisen tarpeesta. Lukumääräisesti vasemmisto-opiskelijoita on vähän, n. 1—2 % USA:n koko opiskelijajoukosta. Campuksen ulkopuolisista kysymyksistä kansalaisoikeuskysymys, Vietnamin politiikka sekä yleinen aseistariisunta ja rauhankysymys ovat olleet tärkeimmät protestien kohteet. Vasemmistoylioppilaat ovat yhdessä eräiden muiden protestoivien ryhmien kanssa vaikuttaneet yliopistolämässä opiskelijoille myönnettyjen vapauksien aikaansaamisessa, erikoisesti ei-akateemisissa kysymyksissä. Sen sijaan mahdollisuudet vaikuttaa college-elämän akateemiseen puoleen, kuten opetusmenetelmiin ja opintojärjestyskysymyksiin, ovat olleet vähäisemmät. Yliopiston ulkopuolisessa maailmassa olosuhteet, jotka loivat radikaalisen liikehdinnän ja antavat sille jatkuvasti elinvoimaa, ovat yhä olemassa ja tulevat ilmeisesti pitämään New Leftin vielä pitkään mukana Yhdysvaltain poliittisella näyttämöllä.

Japania koskevassa artikkelissa esitetään mielenkiintoinen näkemys ylioppilasliikkeiden kehitysvaiheista. Liikkeen, joka aikoo herättää kiinnostusta ylioppilaiden enemmistön keskuudessa, täytyy suoranaisesti kosketella campusasioita, kuten esim. opiskelijoiden akateemista tai poliittista vapautta. Tällaisten ryhmien johtajat joutuvat pian kuitenkin asettamaan myös kansallisia tavoitteita. Mutta kansallista liikettä rakentaessaan johtajat saattavat kadottaa kosketuksen paikallisiin kannattajiinsa, jolloin kansallinen liike voi heikentyä ja lohkoutua. Seurauksena on usein heikkouden ja passiivisuuden aika, kunnes syntyy taas uusien opiskelijapolvien aloittama liike.

Laajemmasta näkökulmasta katsoen voidaan kenties lopputoteamuksena sanoa, että ylioppilaiden osuus useissa kansalliseen itsenäisyyteen pyrkivissä tai radikaalisissa uudistusliikkeissä on ollut huomattava. »Radikaali» sosiologi C. Wright Mills näkikin uusien vallankumouksellisten liikkeiden pääasiallisena joukkoperustana juuri älymystön ja ylioppilaat. Ne ovat säilyneet

uuden radikaalisen johtajiston ja joukkokannatuksen lähteenä, silloin kun muut yhteiskunnan elementit eivät halua muuttaa poliittista järjestelmää.

Tässä on sivuttu vain eräitä julkaisun monista mielenkiintoisista artikkeleista. Ne ovat kaikki suositeltavaa lukemista aiheesta kiinnostuneille ja kiintoisaa taustaa viimeaikaisille tapahtumille.

Reijo Ahola
